

PROSVETA

Glasnik Poverjeništvu UJU v Ljubljani
o kulturnem in prosvetnem gibanju učiteljstva.

Z vetopom v nacionalno državo je postala naša organizacija nositeljica važne kulturne in prosvetne naloge; čimjačje in čimširše bo njeno kulturno in prosvetno delovanje tembolj bo služila narodu in državi. Kulturno in prosvetno delo naj ne bo le sredstvo drugim ciljem temveč naj služi samo svojemu vzvišenemu idealu.

Kdor plove brez smotra in jasne smeri v svetovni reki, je izgubljen, ta služi le drugim; zato se moramo vprašati: ali imamo pravi smoter, pravi ideal, brez pravega ideala in jasne smeri ni mogoč napredek. Kake kulturne in prosvetne ideale imamo izven šole? Usmerjajmo tudi v tem pravcu svojo pot!

Kako se nam oteškoča šolsko in izvenšolsko delo.

(Poročal pri logaškem učiteljskem krožku v Žireh Vladimir Požar.)

Učiteljevo delovanje delimo v šolsko in izvenšolsko. Važen del šolskega delovanja je tudi vodstvo posameznih šol. Pod izvenšolskim delovanjem pa razumevamo: šolske odre, roditeljske sestanke, poljudna predavanja, knjižnice, pouk v petju, glasbi itd.

Da more učiteljstvo svoje dvojno delovanje vršiti čim enotneje, se mu je ravnati po šolskih zakonih, po šolskem in učnem redu in njega izvršilnih predpisih ter novjših naredbah in odredbah višjih šolskih oblasti.

Poglejmo najprej v šolsko delo. Pred začetkom šolskega leta je popisati šoloobvezne otroke od hiše do hiše.

To delo pripada po deželnem zakonu o šolskem nadzorstvu z dne 23. oktobra 1912, veljavnem za bivšo vojvodino Kranjsko krajnim šolskim svetom, kar pravi točka e) § 11.

Podrobneje navodila za to popisovanje je dajal šolski in učni red z izvršilnimi predpisi, ki pa so vsi z naredbo poverjeništvu za uk in bogočastje izpremenjeni. (Glej Fink II, zap. št. 26.)

Po tej premembi tozadevnih členov dokončnega šolskega in učnega reda, je krajni šolski svet prost tega popisovanja, njegovo delo pa naloženo — lahko trdim — protipostavno na ramena šolskih voditeljev.

Krajni šolski sveti se — umljivo — ker razbremenjeni, ne oglase in jim tu ni za zakon, kako pa bi kričali, da se jim naloži s kako naredbo novo delo, ki ga ne bi bilo v zakonu.

Šolska vodstva, ki imajo dela čez glavo, naj delajo še za krajne šolske svete. Pa naj bi že bilo, saj se dela ne bojimo, a pogledimo, če je koristno, da pade to delo na šole in je li s tem popisovanjem šolskih otrok poenostavljeno.

Po § 1. — Fink II, zv. str. 30 izvrši šolski voditelj šolsko popisovanje najkasneje 14 dni pred začetkom novega šolskega leta od hiše do hiše. Zapiske, ki jih je nabral pri popisovanju mora primerjati s krstno knjigo ali drugimi uradno zanesljivimi statističnimi izkazi. Krajni šolski svet plača za popisane otroke 2 Din.

V avgustu torej naj bi bilo popisovanje od hiše do hiše. Ljudje so na polju. Da bi čakali na voditelja, kdaj pride, doma, niti misliti ni ob delu. Pa če bi tudi bili doma, koliko je staršev, ki vedo za rojstni dan svojih otrok! Popisovanje je trud zaman, slednjič moraš le vse izpisati iz rojstne knjige. Župni uradi niso dolžni izdajati izpisov. Imaš morda uro daleč do župnega urada, župnika pa ni doma enkrat, dvakrat. Pot je zastoj! Si dolžan hoditi zastoj in trgati svoje podplate? Saj uraduješ tedaj, a o potnih stroških nikjer govora.

Imaš obvezen šolski okoliš, morda nad uro daleč, tja moraš za 2 Din, če je v vasi le 1 nov šoloobvezen otrok. Če staršev ni doma, narediš pot še enkrat, zdaj seveda za ista 2 Din.

LISTEK.

Vidov dan.

(Govor Nežike Činžarjeve, učenke IV. razreda meščanske šole v Krškem, ob priliki proslave Vidovega dne na dan 17. junija t. l.)

Kdor s srcem tenko posluša, pa čuje tudi danes tam doli s Kosovega daljno šumenje žitnega polja; zrna zoré, klasje klone, in nad temi šumečimi zlatimi valovi se v solncu lahko prelivajo krvave kaplje makovih cvetov...

Bilo je, ko je sredi tega polja umiral car Lazar; bilo je, ko so bratje Jugoviči z najmlajšim Damjanom pokropili to zemljo s sveto svojo krvjo; bilo je, ko je rdele vse polje v eni sami veliki gorjupi kaplji krvavega makovega cveta. Bilo je trpljenja, silne tuge in gorja...

To pa ni poenostavljeno uradovanja, pač pa ga obtežuje. Krajni šolski svet pa, ki se zaveda, da je to delo po zakonu njegovo, se ti smeje.

Poglejmo pa še, kdo vodi evidenco nad onimi učenci, ki so hodili že pred letom 1921./22. v šolo.

Višji šolski svet pravi v odloku z dne 23. marca 1921. št. 3745 (Fink II, zap. št. 16), da ostanejo za te otroke do konca njih šolske obveznosti v veljavi še sedanje tiskovine.

Vodstvo stare matice gre krajnim šolskim svetom. Evidenca starejših učencev je torej v rokah krajnih šolskih svetov, ona izza leta 1921./22. dalje pa v rokah šolskih voditeljev.

Kdo odgovarja za pravilnost, ali krajni šolski svet ali šolsko vodstvo? Ali je evidenca šoloobveznih otrok tako lažja in boljša?

Enaka zmeda vlada glede ur iz kmetijstva in srbohrvaščine v urnikih.

Fink I, zap. št. 4 določa, kako izpopolniti ure iz nemščine z drugimi predmeti, Fink II, str. 56., 3 odst. pa, da je jemati za kmetijstvo tedensko po 1 uro od 5 prirodoznanskih in 1 uro od risanja. Za srbohrvaščino se morajo porabiti ure učnega jezika.

Tako nimata po 2 šoli enake kategorije na urnikih za posamezne predmete enakega števila ur. Treba je torej vsaj začasnega učnega načrta za vsako kategorijo šol.

Takih slučajev, ki razdirajo enotnost šolskega delovanja, bi se dalo navesti še mnogo.

Pa pogledimo še izvenšolsko delo, ki ga želi ministrstvo prosvete z O. N. br. 48.947 z dne 30. novembra 1922, oziroma pokrajinska uprava, oddelek za prosveto in vere z odlokom z dne 5. januarja 1923, št. 5083/22.

Med narodno prosvetovanje šteje okrajni šolski svet v Logatcu z odlokom z dne 22. februarja 1923, št. 356 tudi pouk šoloobveznih v petju.

Vsakdo pa ve, kaj dela izvenšolskemu delu na deželi največje zapreke. To je pomanjkanje prostorov in ker se nadeva vsakemu učiteljevemu delu izven šole pečat političnega udeleževanja. S tem so že v kali temu delu izpodbita tla. A mi se tega ne plašimo, le prostora, tega nam dajte.

Fink II, zv. zap. št. 28 nam pri naša naredbo deželne vlade o uporabljaju zgradb za javne šole. Petje tam ni omenjeno in šole ne smeš uporabljati zanj. Nehati moraš s poučevanjem petja, če ti tega ne dovoli krajni šolski svet, ki je, — kot pravi špeciellen odlok višjega šolskega sveta z dne 6. marca 1923, št. 1288 oziroma odredba za prosveto in vere z dne 31. januarja 1923, št. 299 — po § 11, točka d) deželnega zakona za bivšo Kranjsko z dne 23. oktobra 1912 — zakoniti zastopnik šolske občine, ki je lastnica šolskega pohištva in ima pravico in dolžnost nadzorovati šolsko poslopje, torej tudi njega uporabo.

Pa je vsako leto pognal zeleni klas in se ozlatil — upanje na poveličanje... Danes je tam doli le še nekaj krvavih kapelj — spomin na sveta dejanja...

Kosovo polje šumi pesem, pesem o trpljenju, junaštvu in vstajenju...

Nad Gosposvetskim poljem pa leži zdaj še vedno senca velikega oblaka, ki se je vsilil iz severa tedaj, ko je stopil zadnji naš svobodni kmet z vojvodskega stola. Le-ta svobodni kmet je moral na jug siloma. Ob Dravi pa je še pokleknil, vzela iz nedrija pest prstij in zajel perišče vode iz Drave, da se navžije in napije te lepe, svete zemlje v onih časih, ko mu bo najhujše po svoji zibelki, po rojstni zemlji, po deželi slovenskih pravljic in pesmi. Prisegel pa je, da se vrne!

Zadnji svobodni kmet je odhitel na jug; vojvodski stol je prazen; polje le trudoma zeleni; temen oblak duši cvetje in klasje...

Kje pa poučevati, kako tedaj ustreči želji šolskih oblasti glede narodnega prosvetovanja! Ali naj se tako zatro pevski zbori, narodna pesem!

Ali je res le krajni šolski svet kompetenten odločiti o uporabi šolskih prostorov, zakaj potem naredbe in kako se to sklada s § 138. izvršilnega predpisa k dokončnemu šolskemu in učnemu redu, ki še ni razveljavljen in ki pravi: »Šolski prostori se smejo uporabljati za društvene in drugačne shode ali sploh v namene, ki niso omenjeni v šolskem redu, samo z dovolilom okrajnega šolskega sveta.

Kaj sledi iz teh kratkih izvajanj?

1. Da popisovanje šolskih otrok ni dolžnost šolskih vodstev, marveč dolžnost krajnih šolskih svetov; ker je to v zakonu, ki je še v veljavi:

2. da je dvojno vodstvo šolske matice z ozirom na evidenco šoloobveznih otrok nekaj nemogočega, ker se ne ve, kdo je odgovoren za pravilnost;

3. da je zahtevano popisovanje od hiše do hiše brez prehodnih, od župnih uradov izdanih izpisov prazno delo;

4. da je prosvetno delo med narodom brez varstva od zahtevajočih ga šolskih oblasti učiteljstvu nemogoče;

5. da je potrebno, da se dopolni naredba o uporabi šolskih prostorov v toliko, da je tudi pouk petja šoloobveznih dovoljen v šolskih prostorih.

6. da je potreben do novega šolskega zakona začasn šolski in učni red z izvršilnimi predpisi, kot tudi začasn učni načrt za vse kategorije osnovnih šol;

7. da naj se pri premembi izvršilnih predpisov ne privilegira duhovskega stanu tako, kot je privilegiran po § 135. izvršilnega predpisa k sedanjemu dokončnemu šolskemu in učnemu redu, ki ukazuje, da morajo šolska vodstva ustreči željam župnega urada glede ur iz verouka, kot je privilegiran po § 144. in 145., po katerih veroučitelj ni dolžan udeleževati se učiteljskih konferenc in da je vodstvo vezano pri sklicevanju konferenc radi njega na gotove dni.

Dajejo se mu te pravice, dolžnosti pa nima. V označenih §§ izvršilnega predpisa je videti, kot bi bili veroučitelji nekaki oskrbniki in gospodarji nad šolskimi vodstvi.

Poverjeništvu UJU izposluj pri višji šolski oblasti in ministrstvu sledeče:

1. Popisovanje šolskih otrok od hiše do hiše izvrši, kot mu je po zakonu ukazano, krajni šolski svet. (Matične liste smatra učiteljstvo le kot katalog in jih zato piše).

2. Pouk petja šoli odraslih se dovoli v šolskih poslopih in naj ministrstvo izda uredbo, da sme učiteljstvo uporabljati šolske prostore za prosvetno delo.

3. Poverjeništvu naj dela na to, da dobimo do uveljavljenja novega šolskega zakona, nastalim razmeram odgovarajoč začasn šolski in učni red z izvršilnimi predpisi, kot tudi začasn učni načrt za vse kategorije šol in

4. skrb za to, da se ob morebitni izdaji novega začasnega šolskega in učnega reda, oziroma izvršilnega predpisa k njemu ne bo tako protežiralo gotovega stanu, kot je navedeno pod točko 7. nadstavljenimi resolucijami.

Kdo bo zaklical, kdo bo poiskal tega svobodnega kmeta, da se vrne in izroči knežji kamen in vojvodski stol onemu, ki bo z zamahom preklal črni oblak, da posije spet solnce na oltar v cerkvi Gospe svete, kjer bo po petsto letih peta maša slovenskega vstajenja. Zdaj je za nas vse to le pravljica in prelepa pesem, ki zveni o polnoči kot tilha igra skrivnostnih orgel, zaprtih v zapuščenih cerkvi...

Tudi Slovenci moramo vzgojiti Jugoviče, ker jih do sedaj še nismo imeli; zakaj Matjaževi vojaki se ne bodo prebudili nikoli. Imeli smo Matjaže: Samo, Ljudevit Posavski, Otokar, Gubec, Napoleon itd.; pa niso zaspali — umrli so! Vsi ti spe mrtvo spanje. Zato nam je treba sinov Jugovičev, ki bodo spet odpeli hrastov brod ob devinskih skali, ki bodo šli čez Sočo Zilo pit, ki bodo s Svinške planine udarili na Gosposvetsko polje —

Lep uspeh Tiranovih „Čudežnih gosli“.

—poš E. Tiranove »Čudežne gosli«, mladinsko opereto v 3 dejanjih je priredil v nedeljo 24. maja Sokol v Moravčah. Igra je bila dobro pripravljena — zadnji teden sta pomagala še oba č. gg. kaplana: prvi je od hiše do hiše pregovarjal starše, naj ne puste sodelovati otrokom, drugi pa je na posebnih listkih (doslej še ne v navadi) prepovedal obisk, Dvorana vkljub vsemu in še precej visoki vstopnini zraven — razprodana... Uspeh je bil popoln. Posebno je ugajal balet, ki je bil za podeželski oder nekaj izrednega. Vsesplošno priznanje naj bo tov. Gradišarjevi plačilo za požrtvovalni trud. Ravno tako so se dobro posrečile tudi druge vloge. Res jih je precej, a ni nobena dolga in zato tudi ne težka. Pavlek — Pekovčev Ciril — je odrezal imenitno. — Par manjših napak v glasbi in tekstu, ki gredo na rovaš »mrzlice«, bo pri reprizi gotovo odpadlo. Pavzo, ko gre koncem II. dejanja Pavle s krojačem po obleko, naj režija prihodnjič kakorkoli izpolni, ali pa naj — preskrbi Pavletu manjših čevljev, da bo lahko preoblekel hlače kar čeznje. Mrtev oder je mučen. Pavze med dejanji so pač neizogibne. — Igro so posetili mnogi iz Krašnje, Lukovice, Krnine, Domžal, celo iz Kamnika in Ljubljane. Vsi so izjavili, da jih je presenetila, da niso pričakovali kaj takega.

O igri je šel svoj čas po »Tovarišu« glas, da je uprizorilva samo na večjih bogato opremljenih odrih. To je popolnoma napačno mnenje. Evo naših stroškov: 10 izvodov teksta, davek, 5 pol krep-papirja, bronca, bučike, risalni žeblički in — nič. Vse drugo je zraslo doma. Kdor bi hotel igro uprizoriti in se zanima za podrobnosti, naj se obrne na tov. Tirana. Dela je res precej — pa ga ne bo nikomur žal. — Repriza se je vršila v četrtek 29. maja. — Pozneje gremo gostovat v Domžale.

Posnemanja vredno gibanje.

Učiteljsko društvo za Krški okraj je na svojem zborovanju sprejelo na Raki dne 28. maja t. l. sledeče resolucije:

I. Razmahu prosvetnega delovanja učiteljstva je največja ovira pomanjkanje primernih lokalov. Vsaka nova šolska stavba, ki se bo gradila, naj ima primerno veliko telovadnico s stalnim šolskim odrom.

II. Šolski oder naj se smatra kot današnjim časom najpotrebnejše nacionalno vzgojno sredstvo. Nobena šola naj ne bo brez šolskega odra. Krajni šolski sveti naj stavijo v proračun letno primerne zneske za nabavo in vzdrževanje šolskega odra.

Pošljite slike šolskih odrov.

Mnogi tovariši, ki so amaterji, so fotografirali šolski oder z odprtimi scenami in raznimi kulisami ter pripomočki.

Pošljite take slike tudi Prosvetnemu odseku Pov. UJU v Ljubljani (Učit. ti-

pa naj se tudi tam goraj gora odpre in naj jih požre. Na polju bo solnce, zlato klasje, makovi cvetovi; okrog vojvodskega stola ne bo več trnja; v cerkvi Gospe svete bo donela slovenska pesem na čast Jugovičem, katerih grobovi bodo ležali na skrajnem robu severnih planin.

Vsak dan je naš Vidov dan; zakaj vsak dan umirajo naši bratje brez nas. Tisti Vidov dan pa, ki bo nekoč s pomočjo mladih Jugovičev vstal, bo tako lep in silen, da bodo naša srca za trenutek obstala; čula bodo bučanje Adrije, šumenje Kosovega in slovensko pesem v cerkvi Gospe svete.

Jugoviči, ne bojmo se tega dneva! Kdor bo junak, bo poveličan! V Vidovem dnevu bo ovekovčeno njegovo ime!

skarna), ki jih bo zbiral za razstavo o naših šolskih odrih, katero se bo skušalo napraviti ob prvi ugodni priložnosti.

Posljite istočasno tudi opise odrov in skice (načrte), ki bi jih bilo tudi dobro razstaviti. Take razstave bi zelo olajšale naše delo, zato bo poverjeništvu zbiralo že sedaj materijal za tako razstavo.

Tudi risane skice raznih kulis so dobrodošle. Več oči, več vida in s tem si bomo olajšali delo in trud!

Naša kulturna organizacija.

Slovenska Šolska Matica.

—SŠM. Odborova seja Slov. Šolske Matice se je vršila dne 31. maja v Ljubljani. Ni se sklicala o Veliki noči kakor običajno, ker je zasedanje odbora zvezano s stroški za SŠM, in so se tekoči poslali skušali rešiti potom okrožnice. Sedaj pa se je pokazalo, da je vendar potrebna seja. Izmed njenih ukrepov in sklepov je treba omeniti te-le: Prof. dr. K. Ozvald je odložil uredništvo »Pedag. zbornika« in se mu pošlje zahvala za njegov dosedanji trud. Njegov namestnik postani šolski nadz. Lichtenwallner ali pa strokovni učitelj Gustav Šilih, oboje iz Maribora. (Med tem je strokovni učitelj G. Šilih že izjavil, da prevzame uredništvo). — Na podlagi blagajniškega poročila se je izkalkulirala možnost izdaje knjig za l. 1924. Blagajniški dnevnik je izkazoval dohodkov v tekočem letu 30.000,45 Din in stroškov 22.382,89 Din, gotovine pa je bilo na dan seje 2227,56 Din. Dolga ima SŠM, še pri Učiteljski tiskarni okrog 10.000 Din, ki se bo kril do nove izdaje knjig z izkupičkom za stare knjige. Vrednost knjižne zaloge znaša pa preko 100.000 Din. Nato je bil sklenjen ta-le literarni program: Za leto 1924. izidejo: 1. Pedagoški zbornik na 5—6 tisk. polah; v njem se pričeljo tudi že na občnem zboru rektificirana društvena pravila; 2. Fink: Posebno ukoslovje zgodovinskega pouka v osnovnih šolah in 3. John Locke, I. del na 9—10 tisk. polah. Izidejo pa knjige najpozneje do 15. decembra tek. leta, tako da jih bo imelo članstvo že o Božiču v rokah. — Za leto 1925. izide poleg II. sešitka pedagoških klasikov in Ped. zbornika mesto kakega posebnega ukoslovja prof. Valesa: Učna snov iz rastlinstva. — Za l. 1926. pa se naprosi prof. Jos. Verbič, da spiše Posebno ukoslovje prirodopisnega pouka. — Založba P. Koširjevega »Vrtnarstva« in J. Klemenčičeve II. (popravljen) izdaje »Sadjarstva« se radi obilice ravnokar izišle tozadavne literature za sedaj odloži. — K III. in IV. sešitku »Telovadbe« izidejo slike kakor k I. in II. sešitku, te pa založi Učiteljska tiskarna. — Med slučajnostmi se je sklenilo, da se da prihodnjemu občnemu zboru smernica, naj se razen enega odbornika volijo kakor predsednik tako vsi ostali odborniki iz Ljubljane oziroma njene neposredne okolice. — Prihodnja odborova seja se bo vršila, če bo treba, v mesecu septembru.

Predavanja in poročila pri društvih.

—s Učiteljsko društvo za konjiški okraj, 8. marca 1924 v Konjicah. Od 58 članov navzočih 46.

Kronika kebeljske šole, predaval tov. A. Strigl.

Enodnevnki knjigoveški tečaj, vodil ga bo tov. A. Bercé iz Špitaliča.

—s Cerknjsko-loški krožek logaškega učiteljskega društva, 5. aprila 1924 v Grahovem. Od članov navzočih 34.

O najbistvenjših razlikah med slovensčino in srbohrvaščino, predaval tov. Znidaršič.

Poučevanje verouka na osnovnih šolah v Srbiji, predaval tov. Kosin.

Naše narodno prosvetno delo.

Delo za šoli odraslo mladino.

—poš Iz Tržiča. IX. šolarska vidovdanska Akademija dne 14. in 15. junija t. l. je privabila tako mnogo občinstva,

* P. n. članstvo blagovoli oprostiti zakasnelo poročilo, kar ima svoj vzrok v zaposlenosti pri poklicnem delu (šolski sklep za maturante in matura).

Tajnik.

stava, da so morali nekateri oditi brez vstopnice. Vse točke so bile izvajane prav vzorno. Telovadni nastopi so izzvali salve priznanja; posebno pa so ugajale dekliške vaje na gredi in z železnimi obroči. Telovadne skupine dečkov so bile zelo lepe. Ljubko je deklamirala deca Župančičeva »Naša beseda«, otroško »Veverico«. Prizor »Kosovska devotka« je privabil gledalcem solze. Petje učencev meščanske šole je vzorno, ugajale so štirigrasne pesmi iz Beneške Slovenije. Strokovni učitelj Kernc je na svojih goslih pokazal, da je globok in tehnično dober umetnik, ki lahko nastopa povsod. Krona akademije pa je bila slučajno v Tržiču navzoča gospa finskega konzula iz Genue, ga. Lidija Boesgaard, rodom Cehinja iz Tyna na Vltavi. S svojim škrjančkovim petjem je vžgala srca mladim in starim, da so vzplamtela do neba. Ploskanja ni hotelo biti konca ne kraja, dodajati je morala še in še. Bodi ji izrečena na tem mestu srčna zahvala z željo, iskreno željo skorajšnjega svidenja; tržičsko občinstvo si jo je zapisalo v dno srca. Vidovdanska proslava se je izvršila na ta način silno lepo in uspešno. —c—

Šolski odri in pevske zbori.

—po Na Igu pri Ljubljani je bila šolska predstava 29. maja t. l. ob 15. uri v Sokolskem domu. Vršila se je v atmosferi užaljenih in protestirajočih klerikalcev ter dosegla popolnoma svoj namen tudi materijelno. Vzpored: Pozdrav kralju Aleksandru I., petje s sliko. Nagovor g. R. Ciglerja o namenu današnje predstave. Sledile so deklamacije naših malčkov: Mati potico peče. Kaj sem jedel. Civi-biri. Večer za vasjo. Narodna noša. Vraza na roci (Matjaž). Prizor: Zamorčki so igrali učenci z Golega, igro Povođni mož pa domači z Iga. Prizor Sekira zopet Golani in Ciciban-cicifuj deklamacijo so sklenili lepo uspelo prireditvev domačini. Udeležba iz domačih vasi in iz okolice je bila naravnost sijajna. Ljudje znaajo ceniti tudi izvenšolski trud domačega učiteljstva. Samo tako naprej! T.

—po Šolska mladina v Rogoški Slatinji je imela dne 13. aprila v verandi hotela »Pošta« prireditvev s sledečim vzporedom: 1. Petje: 1. Veselja dom. 2. Vila Velebita. 3. Uspavanka. 4. Vse mine. 5. Roža na vrtu. 6. Spov ptičke pojo. II. Deklamacije: 1. Koroška pomlad. 2. Goriški moji domovini. 3. Junak Vojanov. 4. V pepelnici noči. III. Igra v enem dejanju: »Čudodelna srajca«. Čisti dobiček je bil namenjen za nabavo šolskega odra. Uspeh je bil v moralnem oziru prav zadovoljiv, v gmotnem manj, ker so bili izdatki za kostume precejšnji, obisk pa ne posebno dober.

—po Ribno pri Bledu. Šolska mladina v Ribnem je uprizorila 16. in 19. marca t. l. pod vodstvom tukajšnjega nadučitelja g. Milana Vrezeč dve igri, in sicer: »Povodni mož« in »Kaznovani šaljivci«. Vsi mali igralci so izpeljali izborna svoje vloge. V Ribnem so bile dosedaj vse mladinske prireditve vedno zelo dobro obiskane in prostorna dvorana »Gasilnega doma« vedno do zadnjega kotička napolnjena. A pri tej prireditvi ni bilo tako. — Naš župnik Kramar ima namreč to lastnost, da ovira in podira vsako prosvetno delo, še celo nedolžne otroške igre, katerih dobiček se uporabi izključno za šolske potrebščine revnim učencem, za šolarsko knjižnico in »Jugoslov. Matico«. V nedeljo pred uprizoritvijo je kar grmelno raz prižnice: »Ne pustite vaših otrok k igram, ako jih hočete obvarovati pred pohujšanjem!« Strašil jih je tudi s peklom, kdor se udeleži nedolžne prireditve. V šoli se je znašel nad otroci, ki so sodelovali pri prireditvi s tem, da jih je neusmiljeno zmerjal in celo pretepal. Ker prireditvev ni prinesla pričakovane dobička, so darovali za revne šolarje pevci blejskega pevskega zbora, čigar pevovodja je tukajšnji g. nadučitelj, 110 Din 50 para. Srčna hvala zavednim pevcem! Vsa čast pa tukajšnjemu g. nadučitelju, ki se ne straši ovir, ki mu jih stavijo zaslepljeni in kljub vsem zaprekam nasprotnikov posveča ves svoj prosti čas za prosvetno delo.

—po Šolski oder v Čadramu. Dne 23. in 25. marca t. l. so nastopili učenci in učiteljstvo z naslednjim vzporedom: 1. Petje: a) Domovini, b) Kosova gostija. 2. Ciciban in očetova ura. 3. Sosedov god. igra v treh dejanjih, spisal tov. Ro-

jec. — Otroški troglasen zbor je prav ubrano zapel pod spretnim vodstvom tov. Brgleza. Cicibanček je zopet pokazal svojo korajžo in radovednost. Rojčeva igra je sicer prav zanimiva, a zdi se, da ni ravno primerna za šolske odre. V nekaterih prizorih zmanjka prave otroške zanimivosti. Lepi pa so prizori, kjer nastopijo sami otroci, pojejo celo s spremeljevanjem harmonike (učeneč), ali ko se mati pogovarja s hčerkico o siromaštvu. Sicer pa se je igralo obakrat v veliko zabavo mnogoštevilnih gledalcev izvrstno, saj tudi drugače ni moglo biti, ker so med igralci bili kar 4 učitelj(ce) in še 1 mladenič. Tovariš šolski vodja je lahko z blagajno prav zadovoljen. — Obiskovalec.

—po V Grizah pri Celju so priredili učenci y nedeljo, 18. t. m. gledališko igro s petjem, deklamacijami, z igrokazom »Rdeča kapica« (igrice s petjem) in s trodejanjo »Šivilja Klara«. Peli sta se pesmi: »Slovenac, Srb, Hrvat« ter »Kje dom je moj« — deklamovale pa: Moja piška, Veverica, Domovini, Slovenska govornica, Na potujčeni zemlji, Bajka o siroti in škrateljčkih ter proizvajal šaljivi dvogovor: Mali dedek. Dvorana je bila nabito polna, moralni, kakor tudi gmotni uspeh popoln. Mali igralci so se dobro uživali v svoje vloge in jih izvajali v splošno zadovoljnost gledalcev. Čisti dobiček je namenjen pomnožitvi prepotrebne šolarske knjižnice in za majniški izlet revnejših učencev.

—po Mladina guštanjske osnovne šole je priredila dne 5. aprila v Sokolski telovadnici v Guštanju igri: »Šivilja Klara« in »Kralj Matjaž«. Otroci so se priglasili za igranje sami, razdelili vloge sami in se jih tudi prav dobro naučili ter pokazali veliko sigurnost v nastopu. V igri »Šivilja Klara« je ugajal občinstvu zlasti nastop palčkov in vil, ki so imeli prav lične kostume. V igri »Kralj Matjaž« pa sta se odlikovala Podgornikov Ivan (Dolinsk Maks) in kralj Matjaž (Franc Markovič). Oprema kralj Matjaževih vojakov je bila zelo lepa in preskrbljena od učencev samih. Petje je bilo lepo in je občinstvu zelo ugajalo. Zaslugo na tem uspehu imajo tov. Janko Gačnik in gdč. Olga Pečnikova in Zoška Konečnikova. Vkljub temu, da nekateri starši iz nacionalne zagrizenosti niso pustili otrokom sodelovati, je bil moralni uspeh prireditve zadovoljiv. Igra se je ponovila dne 21. aprila na Prevaljah. Uspeh prireditve je tem bolj razveseljiv, ker so uprizorili nekateri Guštanjčani gonjo zoper tukajšnje učiteljstvo in zahtevali premestitev. Čisti dobiček igre pa bo omogočil 35 učencem daljši izlet v notranjost države.

—po Kranjska gora. Na cvetno nedeljo je priredila tukajšnja osnovna šola z mladino v »Ljudskem domu« krasno uspelo predstavo z igro in petjem. Predstavljal je igra »Povodni mož«. Pred igro je mladina zapela nekaj ljubkih pesmic z deklamacijami vred, nato pa se je predstavljala igra: »Povodni mož«. Igralo se je dovršeno. Predvsem je ugajal Mihčev Mihec, ki je svojo ulogo izvršil tako dovršeno, da ga je bilo treba kar občudovati. Vsa čast učiteljstvu, ki je z velikim trudom pripravljalo in pripravilo z mladino Kranjskogorčanom tako lep užitek, ki tudi v gmotnem oziru ni zostal. — A. Š.

—po Sv. Lenart v Slov. goricah. Dne 13. aprila 1924 je tukajšnja šolska mladina nastopila s sledečim vzporedom: 1. Deklamacije: »Srčni možiček in Učitelj«. 2. »Kukavica«, troglasni otroški zbor. 3. Slovenec sem«, troglasni otroški zbor. 4. Povodni mož. Uspeh je bil v gmotnem kakor tudi v moralnem oziru prav zadovoljiv. Otroci so izvajali vse točke vzporeda precizno. Videlo se je starše, ki so bili ob nastopu svojih ljubljencev do solz ginjeni. Čisti dobiček znaša 768 Din 50 para in se uporabi za nabavo knjig za šolarsko knjižnico in šolskih potrebščin revnim učencem.

—po Št. Vid-Grobelno. V nedeljo, dne 6. in 13. aprila t. l. je praznovala tukajšnja šolska mladina dan, ki ji ostane v neizbrisnem spominu v poznejših letih. Veliko dela in skrbi je bilo treba za prireditvev po sledečem sporedu: 1. Pozdrav učenke obiskovalcem. 2. Vprašanje solnčecu, dramatični prizor. 3. V pepelnici noči, deklamacija. 4. »Vojna sirota«, mladinska igra s petjem. 5. Domači grudi, deklamacija. 6. Pripovedka o nosku, dramatični prizor. 7. Mladi dedek, šaljivi prizor. 8. Rajalni nastop — v trobojnic. 9. Živa slika. 10. Petje. Občinstvo in cenj. gostje iz Šmarja in Ponikve so se zabavali prav dobro ter so

se o celem programu zelo laskavo izrazili. Dela in skrbi sta imeli seveda z mladino največ g. Tilka Leckerjeva in Verena Zidarjeva, za kar jima čast in hvala. G. Stritar je oskrbel pevske točke »Pitci« in »Tiha luna« ter Gregorčičeve »V pepelnici...«. Zelo je bila zabavna, a tudi ganljiva igra v 2 dejanjih: »Vojna sirota«, ki jo je za podeželske odre priredil po starih virih tov. Franjo Pogačnik. Snov igre je sedanjim časom in razmeram primerno prikrojena, ter so prizori, ko »stari govorač Miha« vzame siroto za svojo — in ko se ista po njegovi smrti vrača na gomilo krušnega očeta, ganili nekatero do solz. Med igralci sta se zlasti odlikovala učeneč Franjo Kokot kot Janko in Nežika Karner kot Tinica sirota. Vloga starega govorača-invalida zasluži priznanje in hvalo, izborna ga je pogodil Janko Pogačnik. Tako deluje Št. Vidski oder že 18. leto v prid in duševni blagor mladine in naroda, ki je prirediteljem vdano in hvaležno. Gmotni in moralni dobiček ima šola in ljudstvo.

—po Škocijan pri Mokronogu. Šolska mladina je priredila dne 4. maja t. l. igro »Teta iz Amerike« in spevoigro »Peričice«. Na vzporedu so bile tudi razne pevske točke, tako tudi »Venček narodnih pesmi od V. Gostiša, ki so ga izvajali učenci in učenke IV. razreda. Igra kot tudi pevske točke so kar najlepše izpadle. Občinstvo, ki je kljub celodnevemu naliivu napolnilo dvorano do zadnjega kotička, je bilo polno hvale in priznanja. Del čistega dobička so poklonili šolarji družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. O Veliki noči smo poslali za pirhe bratcem in sestricam tam preko 244 Din 50 para. Otoci zbirajo tudi pridno znanke. Nedavno so poslali »Jugosl. Matici« 740 kar najrazličnejših znamk.

—po Šmarje pri Jelšah. Šolska prireditvev dne 11. maja t. l. je zelo dobro uspela. Pozdrav je sestavil pisatelj dr. I. Šorli. Narodne pesmi je občinstvo, kakor vsikdar, tudi to pot prav rado poslušalo. Posebno pozornost je zbujala spevoigra »V kraljestvu palčkov«. Živi kostumi in krasna dekoracija zvezdnatega neba je napravilo kaj ugoden utis. Največ je pripomogla izredno delavna in požrtvovalna učiteljica Z. Lovrec. Na splošno željo se prireditvev ponovi v nedeljo 25. maja 1924.

—po Šola v Toplicah pri Novem mestu si je nabavila nov stalen šolski oder, ki je sedaj le za silo dovršen. Na za silo dovršenem odru je priredila šolska mladina v nedeljo 11. maja t. l. prvo prireditvev z deklamacijami, petjem in igrice »Na razpotju« in »Čevljarček«. Ko bodo s prireditvami pokriti dosedanji stroški, se bodo vršila nadaljna dela.

—po Žalec. Učiteljski zbor tukajšnje osnovne šole je priredil v nedeljo, dne 25. maja t. l. ob treh popoldne v Roblekovi dvorani v Žalcu prav lepo uspelo šolsko akademijo s sledečim vzporedom: 1. Pozdrav. 2. Nastop otroškega pevskega zbora. 3. Dramatični prizor: »Ali voda — ali vino«. 4. Trodejanja s petjem: »Povodni mož«. 5. Deklamacije. 6. Dramatičen prizor: »Ciciban in bučelica«. 7. Telovadni nastop s petjem in spremljevanjem: »Zabja svatba«. Čisti ostanek, ki znaša nekaj čez 1000 Din, se bo uporabil v popolnitev šolarske knjižnice, Šolska akademija je bila prav dobro obiskana.

—po Ljutomer, deška in dekliška narodna šola sta priredili skupno v dnevih 25., 26. in 28. maja t. l. v šolski telovadnici lepo pravilno igro J. Ribičičeve »V kraljestvu palčkov«. Uprizoritev so obiskale dne 26. maja tudi okoliške šole. Udeležba občinstva je bila zelo številna, posebno pri zadnji uprizoritvi. Pa saj je tudi našlo krasno Ribičičevo delo vredne uprizoritve oziroma igralce. Koliko je pač bilo prej truda, ve najbolje tovariš Stopar in z njim vred ostalo učiteljstvo, kaj ne, da? A ne zaman! Žrtve so poplačane z dobrim gmotnim in moralnim dobičkom. Ti igralci-malčki so palčki le po telesu, a ne po zmožnostih, da celo talentih. Le naprej z njimi! V dosego učinkovite scenerije je pripomogel krajni šolski svet z napeljavo električne luči na šolski oder. Bajna votlina — kraljestvo palčkov — je mojstrsko delo spretnega, tu bivajočega ruskega slikarja g. Vasiljeva. Priznanje tedaj vsem skupaj in vsakemu posebej. Zdravo!

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—Iup Popravek k zadnji »Prosveti«. Pri zadnji »Prosveti« je izpadla pri seznamu pesmi opazka, da so z * zaznamovane primerne za narodne praznike, sploh za svečane prilike.